

Nuorisoriikollisuuden kehittyminen Suomessa 2000-luvulla ja sen taustatekijät

Joono Parkkilo

2/2024

TIIVISTELMÄ

Joona Parkkila: Nuorisoriikollisuuden kehittyminen Suomessa 2000-luvulla ja sen taustatekijät

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Pekka Björk

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Nuorisoriikollisuus on ollut esillä mediassa viime vuosina enenevässä määrin. Uutisoinnin perusteella nuorten tekemien rikosten määrä on kasvanut ja etenkin vakavien väkivaltarikosten määrä on huolestuttanut. Huolta aiheuttavat myös jengiytyminen sekä näiden ilmiöiden taustalla vaikuttavat päihde- ja mielenterveysongelmat.

Tässä opinnäytetyössä on selvitetty, miten nuorisoriikollisuus on kehittynyt Suomessa 2000-luvulla, ja minkälaisia tekijöitä sen taustalla vaikuttaa. Tutkimuskysymykset ovat 1) Miten nuorisoriikollisuus on kehittynyt määrällisesti Suomessa 2000-luvulla? 2) Minkälaiset tekijät vaikuttavat nuorten rikollisuuden taustalla? Tutkimus on toteutettu kirjallisuuskatsauksena ja siinä on käytetty lähteinä Tilastokeskuksen tuottamia tilastoja rikollisuudesta sekä nuorisoriikollisuuteen liittyviä artikkeleita ja tutkimuksia.

Tutkimuksen perusteella nuorten tekemä kokonaisrikollisuus ei ole juurikaan kasvanut 2000-luvulla, mutta nuorten tekemä vakava väkivaltarikollisuus on kasvanut viime vuosina. Suurin osa nuorten tekemistä rikoksista on edelleen alkoholirikoksia ja alkoholirikkomuksia, mutta myös varkaus- ja vahingontekorikoksia sekä ryöstörikollisuutta, joita tässä työssä käsitellään tarkemmin. Nuoret ovat edustettuina myös liikennerikoksissa.

Nuorten rikollisuuden taustalla vaikuttavat hyvin monenlaiset tekijät. Tämän tutkimuksen aineiston perusteella taustalla vaikuttavat nuoren omaan perheeseen ja asuinpaikkaan liittyvät tekijät, sosiaalinen media sekä päihde- ja mielenterveysongelmat. Jo varhaislapsuudessa koetulla on vaikutusta siihen, mihin nuorten elämä suuntautuu.

Sivumäärä: 25

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 2/2024

Avainsanat: Nuorisoriikollisuus, nuoret, rikos, ennalta estäminen

ABSTRACT

Joona Parkkila: The Evolution of Youth Crime in Finland in the 21st Century and its background factors

Type of Thesis: Research-based thesis

Publicity: Public

Supervisor: Pekka Björk

Degree: Bachelor of police services

Youth crime has been increasingly highlighted in the media in recent years. According to news coverage, the number of crimes committed by young people has grown, particularly raising concerns about the increase in serious violent crimes. The phenomena of gang formation and the underlying issues of substance abuse and mental health problems also cause alarm.

This thesis investigates how youth crime has developed in Finland in the 21st century and explores the factors influencing its background. The research questions are: 1) How has youth crime quantitatively evolved in Finland in the 21st century? 2) What factors influence the background of youth criminality? The study is conducted as a literature review, utilizing statistics on crime produced by Statistics Finland, along with articles and studies related to youth crime.

According to the research, overall criminal activity by young people has not significantly increased in the 21st century, but serious violent crimes committed by them have risen in recent years. The majority of crimes committed by young people still involve alcohol-related offenses, but also include theft, property damage crimes, and robbery. Youth are also represented in traffic-related offenses.

Various factors contribute to youth criminality. Based on this research, factors related to a young person's own family and place of residence, social media, and substance abuse and mental health problems play a significant role. Early childhood experiences have an impact on the trajectory of young people's lives.

Pages: 25

Month and year of review: 2/2024

Keywords: Youth crime, youth, crime, prevention

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Johdatus aiheeseen	1
1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset.....	1
1.3 Tutkimusmenetelmä	2
1.4 Aiemmat tutkimukset	3
1.5 Työn rakenne	3
2 NUORISORIKOLLISUUS.....	4
2.1 Nuorisorikollisuuden määritelmä.....	4
2.2 Lainsäädäntö.....	4
2.2.1 Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä (633/2010).....	5
2.2.2 Rikoslaki (RL 39/1889).....	5
2.2.3 Esitutkintalaki (ETL 805/2011)	6
2.2.4 Pakkokeinolaki (PKL 806/2011)	7
3 NUORISORIKOLLISUUDEN TILANNE JA KEHITYS 2000-LUVULLA.....	8
3.1 Kokonaisrikollisuus	8
3.2 Väkivalta- ja ryöstörikollisuus.....	11
3.3 Varkausrikollisuus.....	12
4 SYYT JA RISKITEKIJÄT	13
4.1 Kriminologiset teorialat.....	13
4.2 Perhetekijät	14
4.3 Päihde- ja mielenterveysongelmat.....	15
4.4 Asuinpaikan rooli	15
4.5 Sosiaalisen media ja digitalisaatio	16
5 TULOKSET.....	17
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	18
7 POHDINTA.....	21
LÄHTEET	22

1 JOHDANTO

1.1 Johdatus aiheeseen

Nuoruusvuosinaan ihminen käy läpi hyvin monenlaisia biologisia, henkisiä ja sosiaalisia muutoksia. Biologisten murrosikään liittyvien muutosten lisäksi nuori alkaa itsenäistyä vanhemmistaan ja hänen identiteettinsä kehittyä. Nuori alkaa ottamaan vastuuta omista asioistaan aiempaa enemmän ja myös yhteiskunnan suhtautuminen häntä kohtaan muuttuu. Nuori solmii ihmissuhteita ja alkaa rakentamaan omaa elämäänsä. Nämä ovat nuoren ihmisen elämässä isoja ja merkittäviä tapahtumia, jotka valmistavat nuorta kohti aikuisuutta. Hyvin monelle nuoruus on haastavaa ja haurasta aikaa, jolloin nuoren tekemät valinnat vaikuttavat siihen, mihin suuntaan hänen elämänsä lähtee muotoutumaan.

Rikosuhripäivystyksen artikkelin mukaan yhä suuremmalla osalla nuoria asiat menevät hyvin, mutta osa nuorista päätyy rikollisuuden pariin (Kauppinen 2021). Nuoruus onkin rikosten tekemisen kannalta aktiivisinta aikaa (Tuovi). Nuorisoriikollisuus ja huoli nuorisokulttuurin kehityksestä on noussut myös mediakeskustelun kohteeksi tasaisin väliajoin. Median uutisoinnin perusteella Euroopassa tietyille alueille on syntynyt ”varjoyhteiskuntia”, jotka eivät välitä yhteiskunnan normeista pelisäännöistä. Myös Suomessa on havaittu väkivaltaisia nuorisoryhmittymiä, jotka tekevät rikoksia ja jopa jengiytyvät. Erilaisina syinä nuorisoriikollisuuden ja jengiytymisen haasteisiin on medioissa esitetty muun muassa huono-osaisuuden painottuminen tietyille asuinalueille ja maahanmuuttajataustaisten epäonnistuneen integroinnin yhteiskuntaan. (YLE, 14.11.2023.) Tämän lisäksi sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä perheisiin kohdistuvat säästöt vaikuttavat nuoriin ja heikommassa asemassa oleviin.

Olen seurannut viime vuosien uutisointia nuorisoriikollisuudesta ja nuorten jengiytymisestä, ja pohtinut syitä sille, miksi nuorten tekemiä vakavia ja väkivaltaisia rikoksia käsitellään lähes päivittäin mediassa. Aiheen ajankohtaisuuden vuoksi valitsinkin opinnäytetyöni aiheeksi nuorisoriikollisuuden ja sen kehityksen. Pyrin opinnäytetyössäni selvittämään, miten nuorisoriikollisuus on kehittynyt Suomessa tutkimusten ja tilastojen valossa 2000-luvulla, ja miten nuorisoriikollisuus ilmenee tänä päivänä.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten nuorisoriikollisuus on kehittynyt Suomessa, ja miten nuorisoriikollisuus ilmenee tänä päivänä. Millaisia rikoksia nuoret tekevät tänä päivänä? Olen rajannut aiheen käsittelemään nuorisoriikollisuuden kehittymistä 2000-luvulla, jotta aineisto ei olisi liian laaja ja jotta voidaan päästä käsiksi mahdollisimman tuoreeseen tilastotietoon. Lisäksi olen

rajannut aiheen käsittelemään nuorta rikoksentekijää, eli 15–20-vuotiasta henkilöä (Nuori rikoksentekijä).

Syy iän rajaukselle pohjautuu lakiin Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä (633/2010), jossa todetaan, *että lakia sovelletaan 15–20-vuotiaana tehdystä rikoksesta epäillyn nuoren syyteharkintaa, seuraamuksen määräämistä ja seuraamuksen täytäntöönpanoa varten tehtävään tilanteen selvittämiseen*. Tarkoituksena on siis käsitellä rikosoikeudellisesti iältään olevia nuoria rikoksentekijöitä. Lisäksi vastaavaa aihetta ovat Riku Lahtinen ja Robin Jalkanen tutkineet Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyössä ”Nuorisorikollisuuden muutoksen Suomessa 2015–2020” (2022), jossa he käsitelivät 15–17-vuotiaiden tekemiä rikoksia, joten halusin sekä laajemman ikähaitarin, että laajemman ajanjakson omaan tutkimukseeni. Tarkoituksena on myös selvittää nuorten rikollisuuteen vaikuttavia taustatekijöitä.

Haluan tällä opinnäytetyöllä tuoda esille Suomen nuorisorikollisuuden suuntaa ja muutoksia 2000-luvulla koko maan kattavalla laajuudella. Tutkimuskysymykseksi pohdinnan jälkeen muodostuivat seuraavat kysymykset:

1. Miten nuorisorikollisuus on kehittynyt Suomessa 2000-luvulla?
2. Minkälaiset tekijät vaikuttavat nuorten rikollisuuden taustalla?

1.3 Tutkimusmenetelmä

Toteutan tutkimukseni kirjallisuuskatsauksena. Kirjallisuuskatsauksen on usein jaettu kolmeen perustyyppiin. Ne ovat kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus sekä meta-analyysi. Tämä opinnäytetyö on kuvaileva kirjallisuuskatsaus, jossa käytetyt aineistot voivat olla laajoja ja katsaus on yleistyyppinen ilman tarkkoja sääntöjä ja tiukkoja rajoja. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tavoite on kuitenkin pystyä kuvaamaan laajasti tutkittavana olevaa ilmiötä ja sen ominaisuuksia (Salminen 2011, 6). Kirjallisuuskatsauksessa ilmiön kehitystä pystytään kuvaamaan historiallisessa näkökulmassa, kun analysoidaan ja vertaillaan muutoksia ja samankaltaisuuksia aiemmin tutkittujen aineistojen perusteella (Salminen 2011, 3).

Kirjallisuuskatsauksessa on mahdollista käyttää laajasti erilaisia aineistoja. Lähteinä tässä tutkimuksessa olen käyttänyt tutkimuksia, artikkeleita, kirjallisuutta sekä lainsäädäntöä. Lisäksi tutkimuksesta löytyy Tilastokeskuksen tuottamia tilastoja. Tietoa tähän tutkimukseen olen hakenut käyttämällä internetin hakukoneita, Googlea, Google Scholaria sekä Theseusta nuorisorikollisuus -hakusanalla. Olen löytänyt lähdepohjaa paljon myös artikkeleiden ja erilaisten katsausten lähdeaineistoista.

1.4 Aiemmat tutkimukset

Valitsemani aiheesta ja siihen läheisesti linkittyen on tehty viime aikoina paljon tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Hain Theseuksesta hakusanalla nuorisorikollisuus ja sieltä löytyi 26 opinnäytetyötä nuorisorikollisuudesta. Osa töistä käsittelee paikallisesti, eli poliisilaitoksittain tiettyä rikoslajia tai tietyn ikäisiä nuoria rikoksentekijöitä. Vähemmistöissä kyseisen haun perusteella on valtakunnallinen analyysi nuorisorikollisuuden kehittymisestä ja ilmenemisestä. 2022 julkaistussa Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyössä Robin Jalkanen ja Riku Lahtinen ovat käsitelleet nuorisorikollisuuden muutoksia aikavälillä 2015–2020. Heidän tutkimuksensa osoitti, että yleisellä tasolla nuorisorikollisuus on laskussa, mutta rikollisuus ja siihen liittyvät ongelmat kasautuvat entistä suppeammalle joukolla nuoria. Silja Portimo on tehnyt vuonna 2023 opinnäytetyön ”Nuorten tekemät rikokset” Lapin ammattikorkeakoulussa, jossa hän on käsitellyt 12–24-vuotiaiden tekemiä rikoksia laaja-alaisesti kirjallisuuden ja tilastoinnin kautta. Työssä käy ilmi, että nuorista täysi-ikäisten tekemät rikokset ovat vähentyneet, kun taas alle 18-vuotiaiden tekemät rikokset lisääntyneet. Isossa kuvassa kuitenkin tutkimuksesta käy ilmi, että vuoden 2016 jälkeen nuorisorikollisuus ei ole määrällisesti lisääntynyt.

1.5 Työn rakenne

Tämän opinnäytetyön rakenne koostuu luvuista seitsemästä luvusta ja niiden alla olevista alaluvuista. Luvuissa 2–4 käsittelen tutkimuksen kannalta olennaisen aineiston. Luvussa kaksi käsittelem nuorisorikollisuuden määritelmän ja nuoriin rikoksentekijöihin oleellisesti linkittyvää lainsäädäntöä. Luvussa kolme käsittelen nuorisorikollisuuden kehittymistä 2000-luvulla kokonaisrikollisuuden osalta, sekä alaluvuissa erikseen väkivalta- ja ryöstörikoksia ja varkausrikoksia. Neljännessä luvussa käyn läpi nuorisorikollisuuteen taustalla vaikuttavia syitä ja riskitekijöitä, sekä lyhyesti esittelen muutamia kriminologisen tutkimuksen teorioita. Viidennessä luvussa käyn läpi keskeisimpiä havaintoja, joita tutkimuksen aineiston pohjalta tein. Luvussa kuusi käyn läpi tulosten perusteella tekemäni johtopäätökset ja seitsemännessä luvussa arvioin koko opinnäytetyöprosessia ja tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä.

2 NUORISORIKOLLISUUS

2.1 Nuorisoriikollisuuden määritelmä

Nuorisoriikollisuus tarkoittaa rikollisuutta, joka tapahtuu rikoksentekijän ollessa tietyssä iässä. Rikoslain (RL 39/1889) 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan rangaistusvastuun edellytyksenä on, että tekijä on teon hetkellä täyttänyt viisitoista vuotta ja on syyntakeinen. Rikoksen vastuuikäraja on siis 15 vuotta, mutta jo alle 15-vuotias, joka ei ole rikosoikeudellisesti vastuussa on vahingonkorvauslain (412/1974) 2 luvun 2 §:n mukaisesti velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Nuorten kohdalla vahingonkorvausvelvollisuutta on mahdollista kohtuullistaa alaikäisen lapsen hyväksi (Oikeuslaitos 2019). Alle 15-vuotiaana tehdyn rikoksen esitutkinta päätetään, koska alle 15-vuotiaalta puuttuu rikosoikeudellinen vastuu. On kuitenkin mahdollista, että esitutkinta toimitetaan alle 15-vuotiaan osallisuuden varmistamiseksi kyseisen tutkittavana olevan rikoksen osalta (Nuori rikoksentekijä).

Suomessa rikoksen seuraamusjärjestelmässä rikoksesta epäillyn iän perusteella voidaan erottaa neljä eri ryhmää; alle 15-vuotiaat lapset, 15–17-vuotiaat nuoret henkilöt, 18–20-vuotiaat nuoret aikuiset ja 21-vuotta täyttäneet aikuiset rikoksen tekijät. Rikoksesta epäillyn ikä määritellään aina rikoksen tekohetken mukaan. (Niemi 2019, 147.)

Vaikka 15–20-vuotiaita rikoksentekijöitä kohdellaan rikosoikeudellisesti lievemmin kuin aikuisia, merkittävin osa rikosoikeudellisista lievennyksistä koskee vain 15–17-vuotiaita rikoksesta tuomittuja henkilöitä. Rikoslain (39/1889) 6 luvun 9 §:n mukaisesti nuoria 15–17-vuotiaita rikoksesta epäiltyjä henkilöitä ei voida tuomita ehdottomaan vankeuteen, ellei painavat syyt sitä vaadi. Pääosin 15–17-vuori voidaan tuomita ehdottomaan vankeusrangaistukseen silloin, kun tuomio on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

15–17-vuotias voidaan myös tuomita nuorisorangaistukseen, kun tuomiota antaessa sakko katsotaan riittämättömäksi vaihtoehdoksi ja ehdoton vankeus liian ankaraksi vaihtoehdoksi. Nuorisorangaistus rinnastuu ankaruudeltaan ehdolliseen vankeuteen. Nuorisorangaistus koostuu valvonnasta, sosiaalista toimintakykyä edistävästä tehtävistä ja ohjelmista sekä työelämään perehdyttämisestä. (Nuorisorangaistus.) Nuorisorangaistuksesta säädetään tarkemmin laissa yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta (400/2015) 11 luvussa.

2.2 Lainsäädäntö

Seuraavissa alaluvuissa käyn läpi tarkemmin lainsäädäntöä rikosprosessiin liittyvissä asioissa, joissa otetaan rikoksentekijän nuori ikä tai alaikäisyys huomioon.

2.2.1 Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä (633/2010)

Tämä laki määrittelee nuoren rikoksesta tekijän. Tätä lakia sovelletaan, kun rikosentekijä on rikoksen tehdessään 15–20-vuotias. Nuoren rikoksesta epäillyn henkilön tilanteen selvittämisen tarkoitus on kartoittaa nuoren taustatekijöitä, jotka ovat ajaneet rikoksen tekemiseen ja myös tukea nuorta kohti rikoksetonta elämää.

Tämän lain 3 §:ssä säädetään, että esitutkintaviranomaisen on ilmoitettava nuorta rikoksesta epäiltyä koskevan esitutkinnan valmistumisesta syyttäjälle, sosiaaliviranomaiselle sekä rikosseuraamuslaitokselle, mikäli esitutkintapöytäkirja lähetetään syyttäjälle syyteharkintaan tai asiaa ei käsitellä sakolla tai sotilaskurinpitomenettelyllä. Lain 4 §:n mukaan syyttäjän saatua tiedon nuoren rikoksesta, on hänen pyydettävä rikosseuraamuslaitosta laatimaan seuraamusselvitys nuoren tilanteesta, jos käsiteltävänä olevasta rikoksesta on odotettavissa ankarampi rangaistus kuin sakkoa. Seuraamusselvityksen laatii siis rikosseuraamuslaitos, jonka vastuulla on valvoa seuraamusselvityksen toteutumista.

2.2.2 Rikoslaki (RL 39/1889)

Rikoslain (RL 39/1889) 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan rangaistusvastuun edellytyksenä on, että tekijä on teonhetkellä täyttänyt 15 vuotta ja on syntykeinen. Lain mukaan syntykeisellä tarkoitetaan henkilöä, jolla on riittävä psyykinen terveys sekä henkinen kypsyys tekojensa ymmärtämiseen. Syntykeettomuus tarkoittaa, että henkilö ei vajaamielisyyden, mielenterveyden häiriön tai tajunnan häiriön vuoksi kykene ymmärtämään tekonsa luonnetta tai oikeudenmukaisuutta. Suomessa on käytössä myös alentuneesti syntykeeton -määritelmä. Alentuneesti syntykeettoman henkilön syntykeisyys lieventää syyllisyysmoitetta, mutta ei poista syyllisyysmoitetta kokonaan. (RL 3:4§, Syntykeisyys, alentunut syntykeisyys ja syntykeettomuus 2020.)

Rikoslain (39/1889) 6 luvussa säädetään rangaistuslajeista. Rikoslain 1 §:n 1 momentissa on säädetty yleisiksi rangaistuslajeiksi rikesakko, sakko, ehdollinen vankeus, yhdyskuntapalvelu, valvontarangaistus ja ehdoton vankeus. 1 §:n 2 momentissa on säädetty erityisestä rangaistuksesta, joka on nuorisorangaistus. Nuorisorangaistus koskee alle 18-vuotiaita rikoksesta tuomittuja. Lain 6 luvun 10 a §:n mukaan nuorisorangaistus voidaan tuomita, jos 1) sakko on rikoksen vakavuus, rikoksesta ilmenevä tekijän syyllisyys ja tekijän aikaisemmat rikokset huomioon ottaen riittämätön rangaistus eivätkä painavat syyt vaadi ehdottoman vankeusrangaistuksen tuomitsemista; ja 2) ehdollista vankeutta valvontoiheen ei ole pidettävä riittävänä tekijän sosiaalisen selviytymisen edistämiseksi tai uusien rikosten ehkäisemiseksi.

Rikoslain 6 luvun 13 § säättää vapauden menetyksajan ja vapauden rajoituksen ajan vähentämisestä. Pykälän 4 momentissa säädetään, että yksi vapaudenmenetysvuorokausi vastaa kahta nuorisorangaistuspäivää ja yksi vapaudenrajoitusvuorokausi yhtä nuorisorangaistuspäivää, jollei asiassa ole erityistä syytä poiketa säädöksestä. Jos oikeudessa tuomitaan alle 18-vuotiaalle henkilölle yhdellä kertaa useammasta teosta rangaistus, tulee hänelle määrätä vain yksi nuorisorangaistus.

2.2.3 Esitutkintalaki (ETL 805/2011)

Esitutkintalaissa säädetään useassa säädöksessä nuoren henkilön kohtelusta esitutkinnassa. Vaikka nuoren kohtelu esitutkinnassa on säädetty erilaiseksi, kuin aikuisen, suoritetaan myös nuoren rikoksentekijän esitutkinta Esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2 §:n mukaisesti, jossa säädetään: *”Esitutkinnassa selvitetään: 1) Asian laadun edellyttämällä tavalla epäilty rikos, sen teko-olosuhteet, sillä aiheutettu vahinko ja siitä saatu hyöty, asianosaiset sekä muut syyteharkintaa ja rikoksen johdosta määrättävää seuraamusta varten tarvittavat seikat;*

2) mahdollisuudet rikoksella saadun omaisuuden palauttamiseksi ja rikoksen johdosta tuomittavan menettämisseuraamuksen tai asianomistajalle tulevan vahingonkorvauksen täytäntöönpanemiseksi;

3) asianomistajan yksityisoikeudellinen vaatimus, jos hän oikeudenkäynnissä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 3 luvun 9 §:n nojalla on pyytänyt syyttäjää ajamaan hänen vaatimustaan; ja

4) suostuuko asianomistaja ja aikooko rikoksesta epäilty suostua asian käsittelemiseen kärjääoikeudessa oikeudenkäynnistä annetun lain 5 a luvussa tarkoitettussa kirjallisessa menettelyssä.

Esitutkinnassa asia on valmisteltava siten, että syyteharkinta ja asianosaisten etujen valvominen voidaan suorittaa asianmukaisesti ja että todistelu voidaan pääkäsittelyssä ottaa vastaan yhdellä kertaa tai asia voidaan ratkaista kirjallisessa menettelyssä.” (Esitutkintalaki 805/2011 1 luku 2 §.)

Esitutkintalain 3 luvun 11 § säättää esitutkinnan toimittamisajoista. Pykälän toinen momentti säättää, että alle 18-vuotiaan ollessa rikoksesta epäillyn asemassa, on esitutkinta toimitettava kiireellisesti. Lain esitöissä Hallituksen esityksessä (HE 222/2010, s. 188) nuoren rikoksesta epäillyn esitutkinnan toimittaminen ilman aiheetonta viivytystä on tärkeää, jotta henkilö ei joudu olemaan rikoksesta epäillyn asemassa liian kauaa. On kuitenkin tärkeää, että kiireellisyys ei ole itseisarvo, vaan esitutkinta tulee toimittaa huolellisesti ja laadukkaasti.

Esitutkintalain 4 luvussa säädetään esitutkinnan periaatteista ja esitutkintaan osallistuvien oikeuksista. 4 luvun 7 § säättää alle 18-vuotiaiden kohtelusta esitutkinnassa. Alle 18-vuotiasta on kohdeltava ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti ja siten, että tutkinnan kohteelle ei aiheudu tarpeetonta haittaa tutkintatoimenpiteistä sekä alle 18-vuotiaisiin kohdistuvat tutkintatoimenpiteet on annettava

suoritettavaksi erikseen asiaan erikoistuneille tutkijoille. (HE 222/2010 s. 194–195.) Lisäksi esitutkintalain 7 luvun 16 § säättää, että *”kun alle 18-vuotiasta epäillään rikoksesta, sosiaaliviranomaiselle on ilmoitettava teosta ja varattava tilaisuus lähettää edustajansa kuulusteluun, jollei tämä ole selväsit tarpeetonta.” ja pykälän toisessa momentissa: ”Esitutkintaviranomaisen on viipymättä toimitettava kuulustelupöytäkirja sosiaaliviranomaiselle.” (ETL 7:16)*

2.2.4 Pakkokeinolaki (PKL 806/2011)

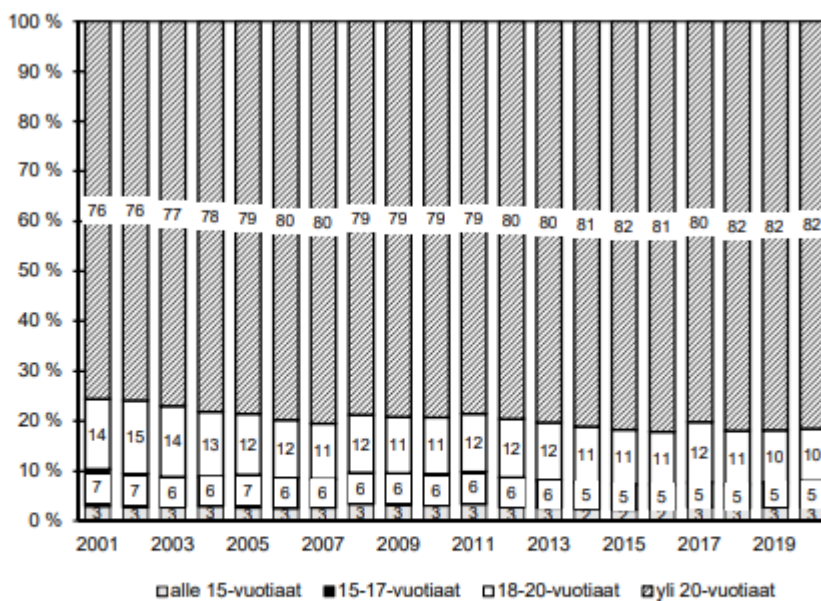
Pakkokeinolaissa nuoreen rikoksentehtijään kohdistuvat toimet on jaoteltu alle 15-vuotiaisiin, 15–17-vuotiaisiin ja yli 18-vuotiaisiin henkilöihin. Pakkokeinolain 3 luvun 11 §:ssä säädetään vangitsemisen edellytyksistä. Pykälän 5 momentissa säädetään, että alle 18-vuotiasta epäiltyä ei saa vangita tai määrätä pidettäväksi edelleen vangittuna, elleivät painavat syyt sitä vaadi. Tämän säädöksen esitöissä HE 177/2018 vp esimerkkinä alle 18-vuotiaan vangitsemiselle on, jos vangitseminen olisi ainoa tosiasiallinen keino katkaista lapsen rikoskierre tilanteessa, jossa lastensuojelun keinot eivät ole riittäviä.

Pakkokeinolaissa säädetään myös kohtuuttoman pidättämisen kiellosta. ”Ketään ei saa pidättää, jos pidättäminen olisi kohtuutonta asian laadun taikka rikoksesta epäillyn iän tai muiden henkilökohtaisten olosuhteiden vuoksi”. (PKL 2:11) Tämän lakisäädöksen esitöissälain on otettu kantaa nuoren tilanteeseen kohtuuttoman pidättämisen osalta. HE 222/2010 vp sivulla 248 mainitaan, että alle 18-vuotiaan pidättämistä ja vangitsemista on mahdollisuuksien mukaan vältettävä. Hallituksen esityksessä nostettiin myös esiin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) ratkaisu vuodelta 2008. Ratkaisussa olivat vastakkain Nart vs Turkki, jossa alaikäinen oli ollut tutkintavankina 48 vuorokautta. EIT vetosi ratkaisussaan Euroopan Neuvoston ihmisoikeussopimukseen ja sen sopimuksen 5 artiklan 3 kohtaan. Artiklan 3 kohdassa säädetään, kohtuullisesta oikeudenkäyntiajasta sekä tutkintavankina olevan tilanteen saattamisesta tutkittavaksi oikeusviranomaisille vapaudenriistoon liittyen. (EIT 63/1999.)

3 NUORISORIKOLLISUUDEN TILANNE JA KEHITYS 2000-LUVULLA

3.1 Kokonaisrikollisuus

Nuorisoriikollisuuden tilannetta tarkasteltaessa on vaikea saada tietoa kokonaiskuvasta niin sanotun piilorikollisuuden vuoksi. Janne Kivivuoren (2006, 17) mukaan kokonaisrikollisuus tarkoittaa poliisin tietoon tullutta ”ilmirikollisuutta” sekä ”piilorikollisuutta”. Ilmirikollisuus on rikosten tunnusmerkkiset täyttävät tekoja ja vastaavasti piilorikollisuus rikollisuutta, joka ei tule viranomaisten tietoon (Kivivuori, 2006). Nuoruutta voidaan pitää erityisen rikosaktiivisena elämänvaiheena, sillä muihin ikäluokkiin verrattuna nuorten ikäluokassa rikolliseen tekoon syyllistymiseen on suurempi alttius (Pekkarinen 2015, 19).

Kuvio 1 Ikäryhmien %-osuus rikoslakirikoksiin syylliseksi epäillyistä vuosina 2001–2020

Yläpuolella oleva kuvio 1 on lainattu Markus Kaakisen ja Matti Näsin artikkelista *Nuorisoriikollisuus*. Artikkelin on julkaistu Ilari Kolttolan toimittamassa teoksessa *Rikollisuustilanne 2020 – Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa*. Kuvaaja kuvaa vuodesta 2001 vuoteen 2020 nuorten tekemää kokonaisrikollisuutta. Taulukosta käy ilmi, että rikollisuus alle 15–20-vuotiaiden osalta on vähentynyt tasaisesti 2000 vuodesta tultaessa vuoteen 2007. Nuorten rikostentekijöiden osuus on suurinta alkoholirikoksissa ja alkoholirikkomuksissa, mutta myös ryöstöt, vahingonteot ja luvattomat käytöt ovat usein nuorten tekemiä (Kaakinen & Näsi 2021, 181).

Nuorten tekemät varkausrikokset ovat vähentyneet paljon jo 1990-luvulla ja trendi on ollut 2000-luvun alkupuolella jatkuva, kun taas pahoinpitelyrikokset ovat pysyneet 2000-luvun alkupuolella 15–

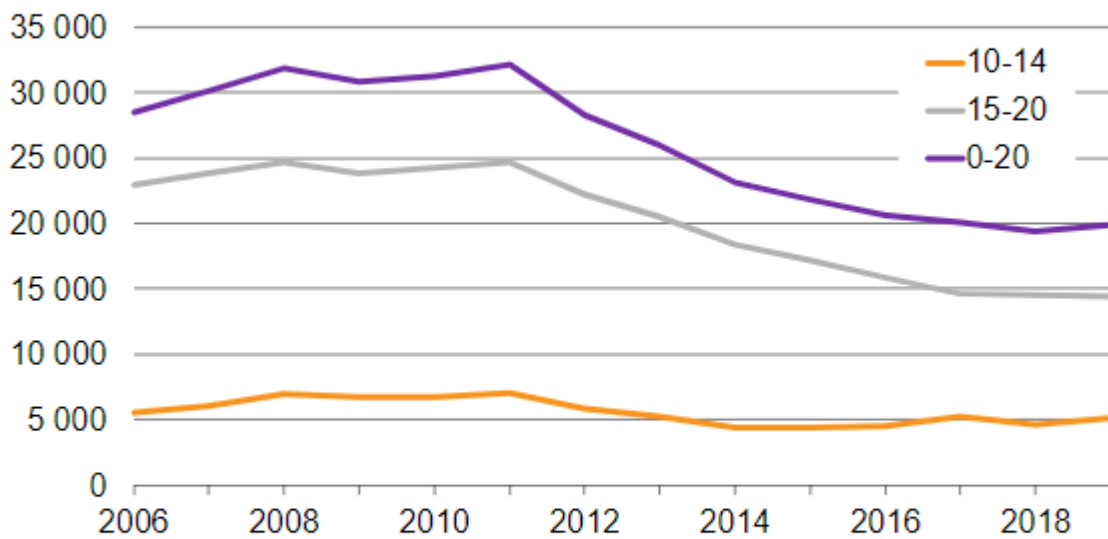
17-vuotiaiden osalta laskevaa trendiä. 18–20-vuotiaiden pahoinpitelyrikokset ovat olleet pääosin 2000-luvun alkupuolella nousussa. Vahingontekorikoksissa nuorten osalta trendi on ollut nouseva jo 1990-luvulta lähtien ja ne ovat nousseet sekä 15–17-vuotiaiden että 18–20-vuotiaiden ikäryhmissä tasaisesti. Vuoden 2005 osalta vahingontekorikoksissa molemmilla ikäryhmillä on ollut iso piikki ylöspäin ja tätä selittää Helsingissä ja Turussa tapahtuneet laajat vahingontekosarjat, joiden juurisyynä ovat olleet kontrollin ja valvonnan tehostaminen. (Marttunen & Salmi, 202–210.)

Vastaavia havaintoja vuosituhannen alkupuolelta on löytänyt myös Janne Kivivuori (2006), joka artikkelissaan *Nuorisrikollisuuden kehitys* kuvaa taulukoin ja tekstein nuorten rikosentekijöiden rikoslakirikosten vähenemistä 2000-luvun alussa vastaavanlaisesti, kuin edellä Marttunen & Salmi kuvasivat. Myös Helsingin yliopiston kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin nuorisrikoskyselyn pohjalta tehty Markus Kaakisen ja Matti Näsin katsaus Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020 käsittelee 1995–2020 välisenä aikana tapahtunutta nuorten rikollisuutta. Kaakisen ja Näsin mukaan yleiskuva keskeisten rikostyyppien, eli pahoinpitelyrikosten, varkausrikosten ja vahingontekorikosten kohdalla heijastelee samaa tulosta – 1990-luvun huippuvuosista on tultu tasaisesti alaspäin muutamaa poikkeusvuotta lukuun ottamatta. (Kaakinen & Näsi 2021, 10–11.)

Kivivuori (2006) nostaa artikkelissaan esille sukupuolten väliset erot rikoksen tekijöissä. Esimerkiksi poikien ja miesten tilastoituja pahoinpitelyrikoksia on kymmenkertainen määrä tyttöihin ja naisiin verrattuna (Kivivuori 2006, 37). Kivivuoren tarkastelema ajanjakso kohdistuu 1996–2005 väliselle ajalle ja tällä aikavälillä esimerkiksi naisten tekemät pahoinpitelyrikokset alle 21-vuotiaiden osalta on kasvanut 7 prosenttia 34 prosenttiin nuorista rikosentekijöistä. Kivivuori pitää yllättävänä, että kokonaisrikollisuus vähenee nuorten 15–20-vuotiaiden osalta, mutta sukupuolten välillä kehitys on erilaista. (Kivivuori 2006, 42.) Marttunen & Salmi ja Kivivuori tarkastelivat artikkeleissaan tilastoja, joissa sama henkilö on voinut olla rikosentekijänä useamman kerran, joten näistä tilastoista ei voi päätellä, onko tilastoihin päätyneiden nuorten määrä kasvanut tai laskenut (Kivivuori 2006, 44, Marttunen & Salmi, 204).

Seuraavat kuvaajat kuvaavat nuorten tekemiä selvitettyjä rikoksia vuosilta 2006–2019. Kimmo Haapakangas (2020) käsittelee artikkelissaan *Nuorten rikollisuus on laskussa – mutta pieni joukko nuorista tekee yhä enemmän ja vakavampia rikoksia* aikavälillä 2006–2019 tapahtuneita muutoksia nuorten rikollisuudessa. Tilastojen perusteella nuorten osuus selvitetystä rikoksista on noussut 2000-luvun ensimmäiselle vuosikymmenellä hienoisesti ja lähtenyt laskuun 2010-luvulla. Tilastojen takaa voi nähdä, että rikollisuus koskee aiempaa pienempää joukkoa nuoria ja tilastojen valossa tämä pienempi joukko nuoria on siirtynyt tekemään vakavampia rikoksia. (Haapakangas 2020.)

KUVIO 1. SELVITETTYIHIN RIKOKSIIN SYLLLISEKSI EPÄILTYJEN MÄÄRÄ, ILMAN LIIKENNERIKOKSIA*

Lähde: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto. *ei sisällä liikenneturvallisuuden vaarantamista, liikennepakoa tieliikenteessä eikä liikenneriikkomusta

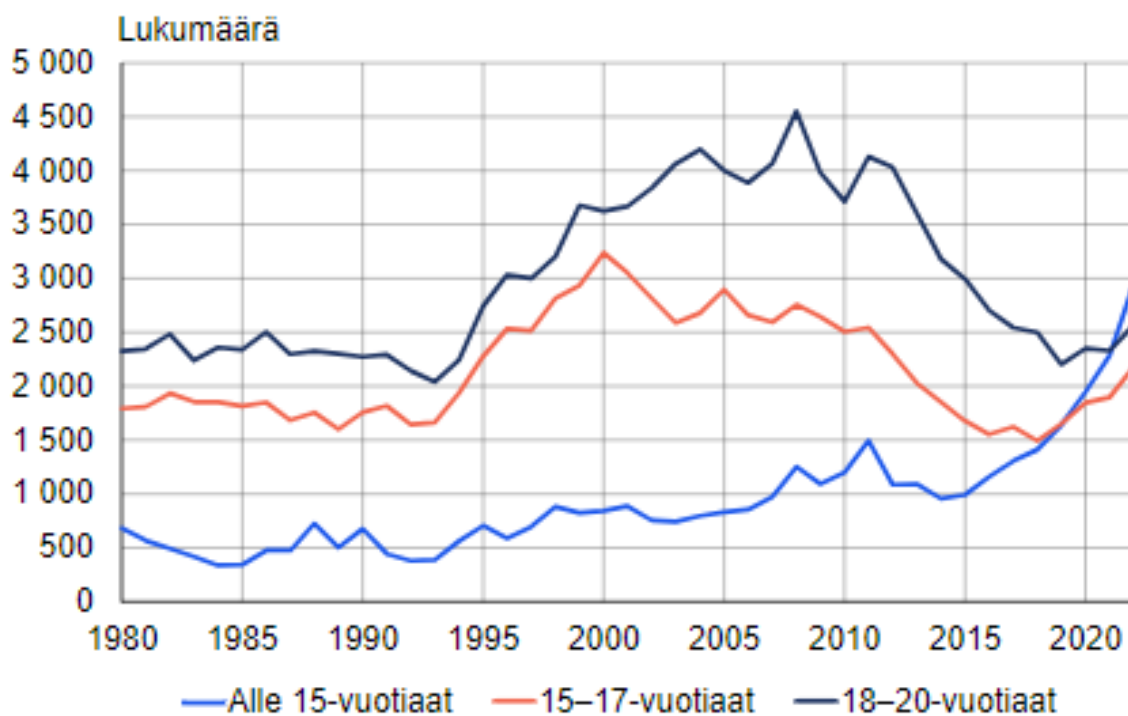
Tilastokeskuksen rikos- ja pakkokeinotilasto kuvaa selvitettyjen rikosten määriä ikäluokassa 10–14-vuotiaat, 15–20-vuotiaat ja 0–20-vuotiaat. Kuvaajassa on jätetty pois liikenneturvallisuuden vaarantamisen (RL 23:1), liikennepako tieliikenteessä (RL 23:11) sekä liikenneriikkomukset. Keskityn tässä työssä 15–20-vuotiaisiin, eli yllä olevassa taulukossa harmaaseen linjaan. Liikenneturvallisuuden vaarantamisen, liikennepaon tieliikenteessä sekä liikenneriikkomusten pois jättäminen kuvaajasta ei muuta kuvion kehitystä suuntaan tai toiseen. (Haapakangas 2020.) Kuviossa on nähtävissä, että hienoista nousua on 2011 vuoteen saakka, jonka jälkeen kokonaisrikollisuus on lähtenyt laskuun.

Tarkemmin rikoslajeittain 2006 vuodesta tähän päivään analysoitaessa vuoden 2011 jälkeen väkivaltarikollisuudessa on havaittu erilaista kehityskulkua ja erilaisia vaiheita eri ikäryhmissä. Kuvaajista voidaan havaita, että alaikäisten ja täysi-ikäisten kuvaajat ovat menneet eri suuntiin – alaikäisten väkivaltarikollisuus kasvanut ja täysi-ikäisten laskenut. Tarkasteltaessa työn alla olevaa 15–20-vuotiaiden viitekehystä, huomataan, että 2011 vuodesta alkaen väkivaltarikollisuudessa on tullut kuvaajaa alaspäin aina vuoteen 2018 saakka, jossa 15–17-vuotiaat ja 18–20-vuotiaat hajaantuvat kehityssuunnassa. 15–17-vuotiaiden kasvu on ollut 32 prosenttia suhteutettuna väestöön, kun 18–20-vuotiaiden taso on pysynyt samana. On kuitenkin syytä muistaa, että täysi-ikäiset ovat vielä

edellä yhden rikoksen verran per 1000 henkilöä kohti. Suurinta väkivaltarikollisuuden muutokset ovat kuitenkin alle 15-vuotiaiden ryhmässä. (Danielsson 2022, 4–6.)

3.2 Väkivalta- ja ryöstörikollisuus

KUVIO 9. PAHOINPITELYISTÄ JA RYÖSTÖISTÄ EPÄILLYT NUORET IKÄLUOKITTAIN 1980–2022

Lähde: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto

Oheisesta kuvasta näkee ryöstö- ja pahoinpitelyrikosten kehityksen nuorilla rikosentekijöillä aina 1980-luvulta tähän päivään. Kuvaajasta voidaan nähdä, että tämän opinnäytetyön viiteryhmän väkivaltarikollisuus on laskenut reilusti 2000-luvun alkupuolen huippuvuosista, mutta jo ennen koronaviruspandemiaa, vuonna 2019, käyrä on kääntynyt nousuun. Danielsson (2022) nostaa esille, että vuoden 2019 jälkimmäisellä puoliskolla rikosepäilyjen määrä oli korkealla tasolla alaikäisissä rikosentekijöissä. Pienen suvantovaiheen jälkeen kesällä 2020 rajoitustoimien aikaan rikosten määrä nousi entistä korkeammalle tasolle, ja vuoden 2021 ja 2022 aikana rikosten määrä on jatkanut kasvua (Danielsson 2022).

Danielsson nostaa huolestuttavana asiana esille alaikäisten tekemät henkirikosten yritykset sekä henkirikokset vuosien 2020 ja 2021 aikana. Ne ovat nousseet tuona aikana poikkeuksellisen korkeaksi. (Danielsson 2022, 7.) Alle 21-vuotiaiden väkivaltarikollisuus on jatkanut kasvuaan myös 2022

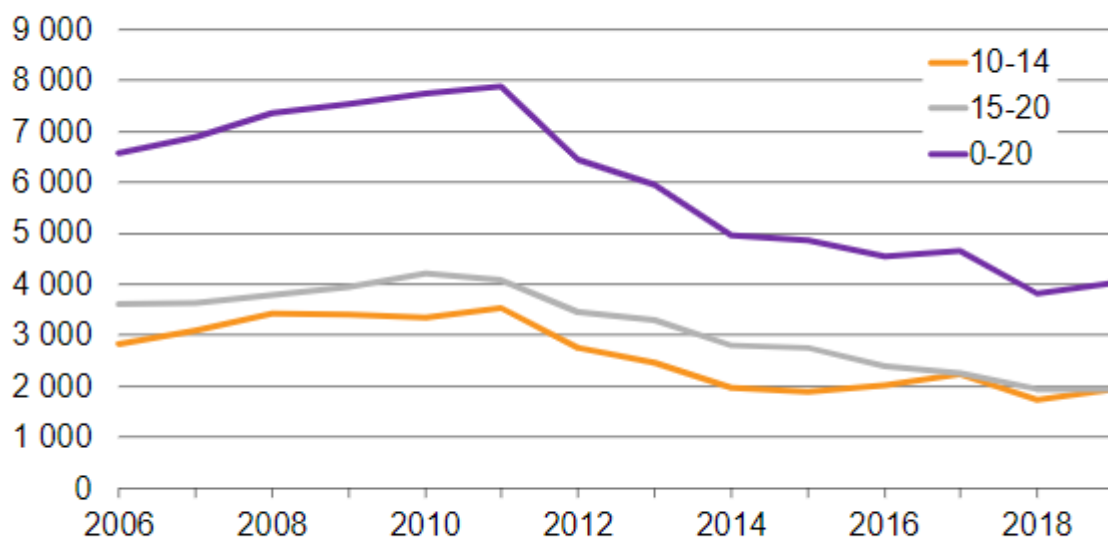
ja 2023 vuosien aikana. Vuonna 2022 väkivaltarikoksia kirjattiin poliisin järjestelmiin 23% enemmän, kuin vuonna 2021. Poliisin uutisen mukaan alkuvuosi 2023 on ollut kehityssuunnassa samanlainen. (Poliisi.fi 2023.)

3.3 Varkausrikollisuus

Yleisimpiä nuorten tekemiä omaisuusrikoksia ovat näpistys, varkaus ja omaisuuteen kohdistuvat vahingonteot. Nuori syyllistyy näpistykseen, kun hän anastaa esimerkiksi kaupasta jonkin tuotteen. Varkaudesta puhutaan, kun anastetun tuotteen arvo on korkeampi ja teko on kokonaisuutena arvostellen vakavampi. Nuorten osuus omaisuusrikoksissa rajaamassani ikähaarukassa on ollut laskussa vuosituhatien alkupuolelta saakka (Rikos ja pakkokeinotilasto 2018). On kuitenkin huomiotavaa, että 15–20-vuotiasta epäillyistä joka viides tekijä on epäiltynä useammasta kuin kolmesta varkausrikoksesta.

Alla olevasta taulukosta käy ilmi, että varkausrikoksiin syyllistyneeksi epäiltyjen nuorten määrä on vuosituhatien alkupuolella ollut pienoisisä nousussa, mutta lähtenyt laskuun vuoden 2010 huipputuhatien alkupuolelta ja laskenut puoleen (Haapakangas 2020).

KUVIO 4. VARKAUSRIKOKSIIN SYYLLISEKSI EPÄILLYT NUORET

Lähde: Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto

4 SYYT JA RISKITEKIJÄT

Nuorisoriollisuuden taustalla vaikuttavia tekijöitä on useita, ja ne voidaan jakaa usealle eri tasolle, kuten kouluun liittyviin asioihin, perheeseen liittyviin asioihin ja yhteisöllisiin tekijöihin (Elonheimo 2010 s 23–25). Tässä luvussa perehdyn tarkemmin nuoren elämään liittyviin tekijöihin, jotka vaikuttavat nuorisoriollisuuteen. Syitä on lukuisia, ja esimerkiksi perhetekijät, perheen sosioekonominen asema, päihteiden käyttö ja sosiaalinen ympäristö vaikuttavat nuoren käyttäytymiseen. Yleensä ihminen ei päädy sattumalta tiettyyn ympäristöön tai elämäntilanteeseen, vaan yksilön valinnoilla ja ominaisuuksilla on myös rooli asiassa ja se on tutkimusten mukaan jollain tasolla periytyvää. (Latvala 2020, Puttonen 2022.)

4.1 Kriminologiset teoriat

Yleisesti rikollisuuden syitä selitetään kriminologiassa, eli rikollisuuden ja siihen kohdistuvien reaktioiden tutkimisessa, erilaisten teorioiden avulla. Rikollisuuden selittäminen on kriminologian perusta (Kivivuori 2013). Seuraavaksi esittelen lyhyesti muutaman ajankohtaisen teorian kriminologian tutkimuksessa.

Itsekontrolliteoriassa syitä rikolliselle käyttäytymiselle haetaan yksilön piirteistä ja pysyvistä taipumuksista. Itsekontrolliteorian pohjalla on se, että alhainen itsekontrolli lisää todennäköisyyttä tehdä rikoksia, koska alhainen itsekontrolli lisää todennäköisyyttä ajaa ihmisen koulutuksen ja työn ulkopuolelle, ja sitä kautta heikkoon taloudelliseen ja sosioekonomiseen asemaan. Itsekontrolliteorian ovat kehittäneet amerikkalaiset kriminologit Michael Gottfredson ja Travis Hirschi, jotka esittelivät vuonna 1990 julkaisemassaan teoksessa *A General Theory of Crime* itsekontrolliteorian. Tästä teoriasta on tullut keskeinen rikoskäyttäytymisen selittäjä kriminologiassa ja se on vaikuttanut voimakkaasti kriminologian tutkimukseen. (Kivivuori 2013.)

Paineteoria kriminologiassa selittää rakenteellisen eriarvoisuuden vaikutusta rikollisuuden syihin. Paineteoria voidaan jakaa klassiseen ja yleiseen paineteoriaan. Klassinen paineteoria esittää alempien yhteiskuntaluokkien rikosaktiivisuuden liittyvän turhautumiseen, joka selittyy vaurastumisen ja vaurastumisen mahdollisuuksien saavuttamisen ristiriidasta. Yleisen paineteorian mukaan turhautumista aiheuttavat myös erilaiset kielteiset ärsykkeet ja erilaiset elämäntilanteet. (Kivivuori 2013.)

Sosiaalisen kontrolliteorian lähtökohtana on, että ihmiset rikkovat yhteiskunnan normeja, mikäli jokin kontrolli ei heitä pidättelisi. Teorian ydinajatus on, että rikollista käyttäytymistä syntyy, kun siteet yhteiskunnan palveluihin ja rakenteisiin heikkenevät. Vahvat siteet sosiaalisen kontrollin instituutioihin, eli julkisen vallan instituutiot, mutta myös epäviralliset instituutiot, kuten parisuhde ja työ, vähentävät rikoskäyttäytymisen todennäköisyyttä. (Kivivuori 2013.)

Oppimisteorian ydinajatuksena on, että rikollisuus on sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta opittua. Teoriaa selitetään sillä, että palkinnot ja rangaistukset ovat oppimisen mekanismeja. Esimerkkinä myönteinen palaute jostain tehdystä työstä, jonka perusteella ihmiset yleensä jatkavat toimintaa. Tutkimuksissa on havaittu, että rikosaktiiviset henkilöt hakeutuvat rikosmyönteisiin ryhmiin ja tätä kautta tekniikoita ja asenteita rikoksen tekemiseen ajaututaan oppimaan. (Kivivuori 2013.)

Leimaamisteoria kriminologisessa tutkimuksessa kuvaa identiteetti muutoksia ja sosiaalista torjuntaa ja tutkii niiden rikoskäyttäytymisvaikutuksia. Identiteetti muutos tarkoittaa itseymmärryksen ja minäkuvan muutosta sosiaalisten reaktioiden myötä. Sosiaalinen torjunta viittaa siihen, että rikollisen kanssa ei haluta olla tekemisissä ja tätä kautta esimerkiksi työpaikan saaminen voi olla vaikeaa. Leimaamisen vaikutukset voivat ajaa ihmisen entistä syvemmälle noidankehään rikollisuuden tielle. (Kivivuori 2013.)

Biososiaalinen kriminologia käyttää rikosalttiuden selittämiseen käyttäytymisgenetiikkaa, neurotietä sekä evoluutiopsykologiaa ja on monitieteellinen teoriasuuntaus. Viime vuosina korostettu yksilön aktiivinen rooli rikosaktiivisiin ympäristöihin hakeutumisessa on korostanut biososiaalisen kriminologian tutkimuksen merkitystä. (Kivivuori 2013.)

4.2 Perhetekijät

Lapsuudessa ja nuoruudessa koettu perheen rikkoutuminen tai vanhempien alhainen koulutustaso ovat nousseet kriminologisissa tutkimuksissa rikoksia ennustavista tekijöistä vahvasti esiin jo vuosikymmenten ajan (Elonheimo 2010, 4, 57). Elonheimo korostaa, että perheen sisäiset ristiriidat ja vanhempien alhainen koulutustaso eivät ole yksiselitteisesti aina taustasyitä rikollisuuteen, vaan myös jo varhaisessa vaiheessa esiin tuleva lapsen hyperaktiivisuus sekä käytösongelmat on liitetty kriminologian tutkimusten valossa rikosuraan ja kriminologiseen teoriaan (Elonheimo 2010, 57). Samaa kertoo Helsingin yliopiston kriminologian apulaisprofessori Antti Latvala, joka nostaa artikkelissaan esille ADHD:n eli aktiivisuus- ja tarkkaavaisuushäiriön rikollisuuden riskiä nostattavaksi tekijäksi (Latvala 2020).

Elonheimon (2010) mukaan perheen toimintatavat, kuten sisäiset konfliktit, vanhempien ja lasten suhde, epäjohdonmukainen kasvatus ja valvonnan puute lapsen tekemisissä liitetään usein kohoneseen rikosalttiuteen. Tutkimuksissa on havaittu, että erotilanteet, asuinpaikkojen muutokset ja suuri perhekoko ovat vaikuttavia tekijöitä rikosalttiutta edistämään. (Elonheimo 2010, 24.) On syytä muistaa kuitenkin, että edellä mainitut tekijät ovat vain tilastollisesti löydettyjä yhteyksiä, eivätkä kerro totuutta yksittäisistä tapauksista. Esimerkiksi Elonheimon tutkimuksessa 8-vuotiaista, jotka eivät asuneet molempien vanhempien luona, rikoksia teki 33% ikäluokasta. Samankaltainen tulos tuli vanhempien alhaisen koulutustason lapsille. Rikoksia tehneitä heidän viiteryhmissään oli tutkimukseen osallistuneista 25%. (Elonheimo 2010, 58.)

4.3 Päihde- ja mielenterveysongelmat

Kaikenlaiset kokeilut niin elintapojen, kuin pukeutumistyylin osalta kuuluvat varmasti jokaisen nuoren ihmisen elämään. Erilaisista kokeiluista osa jää pysyvästi nuoren elämään ja osa jää kertaluontoiseksi. Päihteiden kokeilu kuuluu osana nuoren ihmisen kokeilunhalukkuuteen. Suurimmalle osalle päihteitä kokeilevista nuorista kokeilu jää kerta-asteelle tai kohtuulliselle käytölle, jolloin elämässä pärjää hyvin, mutta on myös niitä nuoria, joilla päihteiden kokeilu johtaa joko heti tai myöhemmässä elämän vaiheessa ongelmakäyttöön. Nuorena henkilönä säännöllisen päihteidenkäytön tiedetään tutkimuksien valossa lisäävän päihde- ja mielenterveysongelmia, jotka heijastuvat sekä yksilölle, että myös hänen läheisilleen. Mitä nuorempana kokeilut tapahtuvat, sitä suurempi riski on ongelmakäytölle tulevaisuudessa. Suomessa nuorten päihdekokeilut alkavat yleensä 10–15-vuotiaana. (Kosola ym. 2018.)

Joillakin nuorilla päihteiden käyttö muuttuu päihdehäiriöksi, kun päihteet alkavat hallita elämää. Päihdehäiriön oireita ovat muun muassa kyvyttömyys suoriutua koulusta tai työstä, ja päihteitä tarvitaan aina vaan entistä suurempi määrä. Lisäksi päihdehäiriöön lukeutuu toistuvat lain rikkomiset, eli rikollinen toiminta. Päihdehäiriöillä on suora yhteys mielenterveyden häiriöihin, ja psyykinen oireilu on todennäköisempää päihteitä käyttävällä nuorella. (THL Nuorten päihteiden käyttö ja päihdehäiriöt.) Psykiatrisilla häiriöillä ja päihdehäiriöillä on vahva yhteys rikollisuuteen, joka on tullut ilmi useissa 2000-luvulla tehdyissä tutkimuksissa, ja psykoottisilla häiriöillä on yhteys huume- ja omaisuusrikollisuuteen (Elonheimo 2010, 66).

Poliisi.fi:n mukaan huumausainerikollisuus ja huumausaineiden käyttö on kasvanut viime vuosina voimakkaasti, ja tilastollisesti huumausaineiden käyttö myös lasten ja nuorten keskuudessa on kasvanut. Poliisi on reagoinut asiaan suuntaamalla toimenpiteitä ennalta estävään suuntaan, esimerkiksi ensimmäistä kertaa käyttörikoksesta kiinnijäänyt pyritään puhuttamaan ja ohjaamaan hoitoon sakottamisen sijasta. (Poliisi 2021.) Suomen yleisimmin kokeiltu huumausaine on kannabis, jonka kokeilukäyttö on viisinkertaistunut viimeisen 30 vuoden aikana (THL Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2022).

4.4 Asuinpaikan rooli

Alueellinen vaihtelevuus rikollisuudessa on Suomen kokoisessa maassa suurta, ja rikollisuus painottuu tiheään asutuille kaupunkialueille ja kaupunkialueilla tiettyihin kaupunginosiin. Tutkimuksien mukaan henkilöt, joilla on korkeampi riski rikollisuuteen, painottuvat asumaan pääsääntöisesti huono-osaisimmille alueille, joissa on jopa 30-kertainen riski ajautua rikoksen tekemiseen. (Airaksinen 2021.)

Tilastokeskuksen tarjoamista rikos- ja pakkokeinotilastoista käy ilmi, että verrattaessa pääkaupunkiseudun ja muun Suomen, sekä yli 150 000 asukkaan kuntien ja muun Suomen välillä nuorten tekemät rikokset ovat yleisempiä pääkaupunkiseudulla ja isoissa kunnissa. Pääkaupunkiseudulla, eli Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla, ryhmissä tehdyt rikokset ovat suuremmassa roolissa, kuin pienissä kunnissa ja muissa yli 150 000 asukkaan kunnissa. Yhtä rikostapausta kohden pääkaupunkiseudulla on ollut 2 epäiltyä ja muualla maassa epäiltyä on ollut noin 1,5 rikostapausta kohden. (Haapakangas & Kaakinen 2022.)

4.5 Sosiaalisen media ja digitalisaatio

Teknologian kehittyminen ja sen mukana tuomaa sosiaalisen median räjähdysmäisesti kasvanutta eri viestisovellusten ja applikaatioiden käyttöä ei voi vähätellä nuorten käytökseen ja rikoskierteseen ajautumista pohtiessa. Monet nuoret käyttävät erittäin paljon sosiaalisen median viestisovelluksia, joita ovat esimerkiksi Snapchat, TikTok, Instagram, Wickr, Telegram ja niin edelleen. Osassa sovelluksista tehdään kauppaa erilaisista päihteistä ja muista laittomista asioista, mikä on rikollista toimintaa (Tolonen 2019).

On hyvin yleistä, että nuoret kuvaavat tekemiään rikoksia, kuten pahoinpitelyjä videolla ja levittävät niitä tarkoituksella sosiaalisen median alustoille (Hagnäs 2022). Viime aikoina julkisuudessa esillä olleet katujengit hyödyntävät myös sosiaalista mediaa esitelläkseen toimintaansa ja eri kanavien kautta rekrytoivat uusia jäseniä (MTV-uutiset 2023).

5 TULOKSET

Tutkimukset ja tilastot osoittavat, että nuorten tekemä kokonaisrikollisuus 2000-luvun aikana on vähentynyt hieman, mutta erityisesti väkivaltarikokset ovat kasvaneet varsinkin 2020-luvulle tultaessa. Yhä harvempi nuori syyllistyy rikoksen tekemiseen, mutta huolta herättävää on se, että yhä kapeampi rikoksentekijäjoukko tekee yhä enemmän ja yhä vakavampia rikoksia.

Rikoksen syyllistymisen taustatekijöitä ja syitä on useita. Erilaisten kriminologisten teorioiden kautta pyritään selittämään tutkimuksissa taustoja rikoskäyttäytymiselle. Tutkimuksien mukaan muun muassa sosioekonomisella asemalla, päihde- ja mielenterveysongelmilla, sekä huono-osaisuudella on havaittu olevan vaikutuksia rikolliseen toimintaan ajautumiseen. Kehittynyt teknologia ja sosiaalinen media altistavat myös entistä enemmän ihmisiä rikollisuuden näkemiselle ja sitä kautta altistusta esimerkiksi videoin tapahtuu.

Kaikkien rikoslakirikosten osalta nuorten rikoksentekijöiden syylliseksi epäiltyjen määrä on pysynyt koko 2000-luvun vakaana ja aivan viimeisimpinä vuosina lähes muuttumattomina. Prosentuaalisesti nuorten alle 21-vuotiaiden osuus kaikesta rikollisuudesta on ollut noin kahdenkymmenen prosentin luokkaa (Kaakinen 2022 s. 175). Pääpiirteittäin nuorten tekemä ja kokema rikollisuus ovat alkoholirikoksia ja rikkomuksia sekä erilaisia varkaus- ja ryöstörikoksia, ja vahingontekorikoksia. Myös liikennerikosten määrä on verrattain korkea (Kaakinen 2022, 176), mikä usein johtuu nuorten näyttämisen halusta ja kokemattomuudesta tieliikenteessä.

Väkivaltarikollisuus nuorten keskuudessa on vähentynyt 2000-luvun alkupuolen aikana, mutta kääntynyt nousuun etenkin 2015 vuoden jälkeen (Danielsson 2022). Tämä on herättänyt huolta nuorten hyvinvoinnista, ja mediassa onkin pohdittu syitä sille, miksi nuorten pahoinvointi on lisääntynyt, ja etenkin vakavien väkivaltarikosten määrä on noussut.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Miten nuorisorikollisuus on kehittynyt Suomessa 2000-luvulla?

Viime vuosina uutisia nuorten tekemistä rikoksista on ollut paljon esillä ja monessa eri mediassa on hämmästeltä nuorisorikollisuuden kasvua. Tämän tutkimuksen aineiston perusteella nuorten tekemä rikollisuus 15–20-vuotiaiden viitekehyyksessä ei ole kokonaisuutena kasvanut.

Kaikkien rikoslakirikosten osalta nuorten rikoksentekijöiden syylliseksi epäiltyjen määrä on pysytellyt koko 2000-luvun vakaana ja aivan viimeisimpinä vuosina lähes muuttumattomina. Prosentuaalisesti nuorten alle 21-vuotiaiden osuus kaikesta rikollisuudesta on ollut noin kahdenkymmenen prosentin luokkaa. Pääpiirteittäin nuorten tekemä ja kokema rikollisuus ovat alkoholirikoksia ja rikkomuksia sekä erilaisia varkaus- ja ryöstörikoksia, ja vahingontekorikoksia. Myös liikennerikosten määrä on verrattain korkea mikä usein johtuu nuorten näyttämisen halusta ja kokemattomuudesta tieliikenteessä.

Nuorisorikollisuuden kehitys on tilastojen ja tutkimuksien valossa ollut lineaarista ja pysynyt tasaisena, eikä tarkastelujaksolla ole kokonaisrikollisuuden osalta isoja pudotuksia tai nousupiikkejä. Eri rikoslajien tilastoista, esimerkiksi väkivalta- ja ryöstörikosten osalta tilastoista voidaan havaita, että nousua on tapahtunut 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä, mutta kääntynyt tasaiseen laskuun huippuvuosista. Tämän tutkimuksen viiteryhmissä vuosi 2018 on ollut käännevuosi väkivalta- ja ryöstörikollisuudessa, jolloin näiden rikoslajien epäiltyjen määrä on lähtenyt kasvuun.

Tulevaisuudessa on mielenkiintoista nähdä, miten sosiaalisen median rooli tulee näkymään nuorten rikoskäyttäytymisessä. Toisaalta nuoret saavat kouluissa medialukutaito-opetusta koko ajan entistä enemmän, mikä vaikuttaa siihen, että nuorilla on tietoisuutta enemmän siitä, mitä sosiaalisessa mediassa ja eri sovelluksissa kannattaa tehdä, ja mitä ei. Toisaalta taas erilaisia sosiaalisen median alustoja luodaan jatkuvasti lisää, mikä haastaa poliisin tekemää valvontaa. Myös alustojen anonymisuus tuo haasteita esimerkiksi rikosten selvittämisessä.

Lisäksi tulevaisuudessa on mielenkiintoista nähdä, millaiseksi nuorisokulttuuri muotoutuu, ja onko esimerkiksi jengiytyminen tulevaisuudessa iso ongelma Suomessa, vai näyttäytykö se nyt vain uhkakuvana. Tämä selviää varmasti jo lähivuosina, ja siihen vaikuttaa niin poliisien kuin päättäjienkin reagointi.

Minkälaiset tekijät vaikuttavat nuorten rikollisuuden taustalla?

Nuorten rikollisuuden taustalla vaikuttavat useat eri tekijät. Tutkimuksista käy ilmi, että varhain nuoruudessa ja lapsuudessa koettu perheen rikkoutuminen sekä vanhempien alhainen koulutustaso ovat rikokseen ennustavia tekijöitä. Myös perheen toimintatavoilla, kuten sisäisillä ristiriidoilla on vaikutuksia lapsen ja nuoren rikollisuuteen kriminologisten tutkimusten mukaan. Päihde- ja mielenterveysongelmat ovat myös ennustava riskitekijä rikollisuuteen. Vaarana on, että päihde- tai mielenterveydenhäiriön muodostumisen jälkeen ote elämästä katoaa ja päihde-elämää rahoitetaan rikollisilla toimilla.

Suomen kokoisessa maassa asuinpaikan roolilla on rikolliseen elämäntilanteeseen ajautuessa merkittävä vaikutus. Suurin osa rikollisuudesta painottuu isoihin kaupunkeihin ja tiheään asutuille alueille. Näille alueille yleensä hakeutuvat myös henkilöt, joilla on korkeampi riski rikollisuuteen. Tiheään asutuilla kaupunkialueilla on tutkimuksien mukaan yli 30-kertainen riski ajautua tekemään rikoksia. Nykypäivänä sosiaalisen median ja digitalisaation rooli kaikkien ihmisten elämässä on verrattain korkea, eikä rikollisuus ole pysytellyt näiden ulkopuolella.

Nuoruus on rikosten tekemisen kannalta elämän aktiivisinta aikaa. Toistuvasti aikuisena rikoksia tekevät henkilöt ovat pääsääntöisesti ajautuneet jo nuorena rikoskierteeseen. Ennaltaehkäisyn kannalta riskiryhmässä olevien nuorten kokonaisrikollisuuteen puuttuminen ajallisesti oikein ja tarkoituksenmukaisin keinoin on visiona Sisäisen turvallisuuden TUOVI-portaalissa. Ensimmäisenä tavoitteena TUOVI- portaalin Nuorten rikollisuuden vähentäminen -artikkelissa mainitaan, että syrjäytyemisvaarassa olevat lapset ja nuoret pääsisivät pitkäkestoisen tuen piiriin. Tällä tavoitellaan kustannussäästöä monien eri toimijoiden, kuten sosiaali- ja terveystieteiden ja poliisien toimintaan. (Nuorten rikollisuuden vähentäminen.)

Toisena tavoitteena on, että kaikkien nuorten rikostekijöiden tulisi päästä Ankkurimallin palveluihin, ja Ankkuri-ryhmässä olevat toimijat varmistaisivat tarvittavat resurssit ryhmien käyttöön (Nuorten rikollisuuden ennaltaehkäisy). Ankkurimallin tarkoituksena on puuttua varhaisessa vaiheessa lasten ja nuorten rikollisuuteen ja lähisuhdeväkivaltaan sekä tehdä näillä alueilla ennaltaehkäisevää työtä. Ankkuri-ryhmä on moniviranomaisryhmä, jossa on mukana poliisi, sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja sekä nuorisotyöntekijä (Ankkuritoiminta.fi).

Kolmantena tavoitteena on, että alaikäisten tekemät julkisyhteisöihin kohdistuvat rikokset sovittelun kautta ratkaistaan. Sovittelulla pyritään saamaan nuori konkreettisesti ymmärtämään tekonsa vahingot ja kärsimykset (Nuorten rikollisuuden vähentäminen). Rikos- tai riita-asian sovittelu tarkoittaa sitä, että vapaaehtoiset koulutuksen käyneet sovittelijat toimivat välittäjänä tapahtuneen rikoksen tai riidan osapuolten välillä ja auttavat heitä neuvottelussa. Sovittelun tavoitteena on käsitellä tapahtunut tapahtuma ja sopia sopimaan toimenpiteistä tapahtuneen hyvittämisestä. (Rikos- ja riita-asioiden sovittelu.)

Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (1015/2005) säättää sovittelun edellytyksistä ja sovittelussa käsiteltävistä asioista.

Syrjäytymisen ennaltaehkäisy on yksi tärkeä keino vähentää nuorten ajautumista rikolliseen elämäntapaan. Lapsen ja nuoren vanhempien matala koulutustaso, pitkäaikainen työttömyys, toimeentulo-ongelmat sekä päihde- ja mielenterveysongelmat ovat merkittäviä riskitekijöitä nuorten syrjäytymiselle (Nuorten syrjäytymisen ehkäisy). Panostamalla matalan kynnyksen perhekeskuspalveluihin, sosiaalihuoltopalveluihin sekä koulutus- ja työpalveluihin, saadaan syrjäytymiskierteitä katkaistua (Leskelä ym. 2022, 15–18).

7 POHDINTA

Tämä opinnäytetyöprosessi alkoi osaltani aiheen miettimisellä ja valitsemisella. Olen seurannut uutisointia ja sosiaalisen median keskustelua nuorisorikollisuudesta, ja pohtinut sitä kautta jo pitkään, mistä nuorten käyttäytyminen johtuu. Tästä nousi kiinnostus nuorisorikollisuuden kehittymisen tutkimiseen. Theseusta selattaessa havaitsin, että nuorisorikollisuudesta on tehty viime vuosina useita opinnäytetöitä, mutta usein lyhyempää ajanjaksoa tarkastellen. Useiden pohdintojen jälkeen aiheeksi valikoitui nuorisorikollisuuden kehittyminen 2000-luvulla ja siihen vaikuttavat taustatekijät.

Seuraava työvaihe aiheen valinnan jälkeen oli työn aikatauluttaminen, jotta työ tulisi tehtyä suunnittelemani aikataulun mukaan. Tämän jälkeen alkoi työn sisällysluettelon hahmottaminen, jonka perusteella lähdin lähdeaineistoa haravoimaan. Käytin aineiston hankinnassa Google- ja Google Scholar -hakupalveluja, sekä poliisiammattikorkeakoulun kirjaston tietokantoja. Lisäksi lähdeaineistoa löytyi muiden vastaavien töiden lähdeluetteloiden kautta. Lähdeaineistosta putosi useita lähteitä pois, mutta myös kirjoittamisen yhteydessä tuli etsittyä uusia lähteitä, kun halusi löytää tutkimuksia eri näkökulmasta tai yhdistää eri tuloksia samasta asiasta.

Haasteena tässä opinnäytetyössä koin kirjoittamisprosessin. Järkevän tekstin kirjoittaminen tuntui itsestä vaikealta ja huomasin työn yhteydessä, että palaaminen aiemmin kirjoitettuun on ihan järkevää sekä kirjoitusvirheiden osalta, mutta myös tekstin järkevyyden osalta.

Aina tutkimusta tehdessä on tärkeää pohtia tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta. Olen pyrkinyt tässä työssä huomioimaan tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden kaikissa tutkimuksen teon vaiheissa. Kirjallisuuskatsauksessa korostuu eettisyyden ja luotettavuuden kannalta lähteiden käyttö. Olen pyrkinyt käyttämään monipuolisesti ja laajasti lähteitä. Olen pyrkinyt vertailemaan samasta asiasta tehtyjä tutkimuksia ja artikkeleita toisiinsa ja pyrkinyt sitä kautta löytämään samanlaisuuksia ja ristiriitaisuuksia asioista. Tilastot, joita tässä työssä olen käyttänyt, on tilastokeskuksen laatimia tai suoraan tutkimuskirjallisuudesta kopioituja eri tutkijoiden keräämän aineiston pohjalta koottuja. Olen pyrkinyt merkitsemään lähteet oikeaoppisesti, jolloin kunnioitetaan alkuperäisten tutkijoiden tekemää työtä. (Koppa.fi, 2021.)

Tutkimusta tehdessä huomasin, että tutkimukseni aihe on laaja, ja molempien tutkimuskysymyksieni pohjalta saisi oman tutkimuksensa tehtyä. Lisätutkimuksena ehdottaisinkin nuorten rikollisuuden taustalla vaikuttavien tekijöiden yksityiskohtaisen perehtymisen. Koen, että syiden ja tekijöiden paremmalla ymmärtämisellä pystyisimme kaikki ymmärtämään nuorena rikosten polulle ajautuneita ihmisiä ja ehkä sitä kautta löytämään myös keinoja, joiden avulla nuorisorikollisuutta saataisiin vähennettyä.

LÄHTEET

Ankkuritoiminta. Luettavissa: <https://ankkuritoiminta.fi/etusivu>

Airaksinen, J. 2021. Huono-osaisilla alueilla asuvilla kohonnut riski tulla epäillyksi rikoksesta. Luettavissa: <https://www.sttinfo.fi/tiedote/69906178/huono-osaisilla-alueilla-asuvilla-kohonnut-riski-tulla-epailyksi-rikoksesta?publisherId=3747>

Danielsson, P. 2022. Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa. Keskusrikospoliisi, Tiedusteluosasto, strateginen analyysi. Luettavissa: <https://poliisi.fi/documents/25235045/0/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf/5707ff63-fce5-b1a3-83ed-6ae62808adfa/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf?t=1646715994222>

Haapakangas, K. 2020. Nuorten rikollisuus laskussa – mutta pieni joukko nuorista tekee yhä enemmän ja vakavampia rikoksia. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2020/nuorten-rikollisuus-on-laskussa-mutta-pieni-joukko-nuorista-tekee-yha-enemman-ja-vakavampia-rikoksia/> Luettu 10.1.2024.

Hagnäs, T. 2022. Nuoria rikoksiin yllyttävät some, kaverit ja tekemisen puute. raportt.fi. Luettavissa: <https://www.raportt.fi/tina-hagnas/nuoria-rikoksiin-yllyttavat-some-kaverit-ja-tekemisen-puute-e74e90>

Hallituksen esitys HE 222/2010. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_222+2010.pdf

Honkatukia, P. & Kivivuori, J. Haapasalo, J. Harrikari, T. Jokela, M. Kuula, T. Lehti, M. Marttunen, M. Nyqvist, L. Pitts, J. Pösö, T. Salmi, V. & Savolainen, J. 2006. Nuorisoriikollisuus – Määrä, syyt ja kontrolli. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Helsinki. Luettavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/2867cc71-71ee-4f4e-bfac-7c7681c92cc6/content>

Kosola, S., Niemelä, E. & Niemelä, S. 2018. Päihdekokeilut- normaalia nuoruutta vai alkava häiriö? Duodecim 2018; 134: 865–872. Luettavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/ccd6612a-909e-4335-b140-bfc9694ff1b8/content>

MTV-Uutiset 3.10.2023. Katujengit hyödyntävät sosiaalista mediaa – väkivaltavideot voivat tuoda mainetta ja kunniaa tietyissä piireissä. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/katujengit-hyodyntavat-sosiaalista-mediaa-vakivaltavideot-voivat-tuoda-mainetta-ja-kunniaa-tietyissa-piireissa/8791388#qs.2yksbm>

Niemi, H. 2019. Nuorten seuraamukset. Teoksessa Niemi, H. (toim.) Seuraamusjärjestelmä 2018: Kontrollijärjestelmä tilastojen ja tutkimusten valossa. Katsauksia 38/2019. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Helsingin yliopisto. Helsinki. Unigrafia. Luettavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/2821f88b-48c8-458e-9c16-47f3b433cc06/content>

Kaakinen, M. 2022. Nuorisorikollisuus. Teoksessa Kolttola, I. 2022. Rikollisuustilanne 2021: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa

Kaakinen, M. & Näsi, M. 2021. Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020. Katsauksia 47/2021. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. Helsingin yliopisto. Helsinki. Luettavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/17bbfc7-5a82-465b-a029-f7267345703e/content>

Kauppinen, J. 2021. Nuorisorikollisuus on vähentynyt pitkään, mutta viime vuonna vakavin väkivaltarikollisuus lisääntyi – Poliisi: ”Toistaiseksi suhtautuisin edellisvuoden piikkiin poikkeusolojen seurauksena” Luettavissa: <https://www.riku.fi/nuorisorikollisuus-on-vahentynyt-pitkaan-mutta-viime-vuonna-vakavin-vakivaltarikollisuus-lisaantyi-poliisi-toistaiseksi-suhtautuisin-edellisvuoden-piikkiin-poikkeusolojen-seurauks/>

Kivivuori, J. 2013. Rikollisuuden syyt: Uudistettu toinen laitos. Kustannusosakeyhtiö Nemo. Ellibs.

Kolttola, I (Toim.) 2022, Rikollisuustilanne 2021: Rikollisuuskehitys tilastojen ja tutkimusten valossa. Katsauksia, Nro 52/2022, Helsingin yliopisto, kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti, Helsinki. Luettavissa: https://tuhat.helsinki.fi/ws/files/242654072/Katsauksia_52_Rikollisuustilanne_2021_2022.pdf

Koppa, 2021. Tutkimuksen toteuttaminen. Luettavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/tutkimusprosessi/tutkimuksen-toteuttaminen#tutkimustulosten-luotettavuus>

Latvala, M. 2020. Syyt, seuraukset ja yksilötason tekijät kriminologisessa tutkimuksessa. Luettavissa: <https://www.kriminologia.fi/2020/03/27/syyt-seuraukset-ja-yksilotason-tekijat-kriminologisessa-tutkimuksessa/>

Leskelä, RL., Käsmä, L., Jokiranta, Virve., Salonen, Neea., Valtakari, Mikko., Yli-Koski, Maria., Määttä, Mirja. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelurakenne, rahavirrat sekä seurannan haasteet. 2022. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu. Luettavissa: https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/julkaisut/Documents/TRVJ_1_2022_Nuorten_syrjaytyminen.pdf

Marttunen, M. & Salmi, V. 1 Nuorisorikollisuus. Luettavissa: <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/6b486864-e59b-44fa-8b53-b2ea7244d845/content>

Nuorten rikollisuuden vähentäminen. Sisäisen turvallisuuden portaali TUOVI. Luettavissa: <https://sisainturvallisuus.fi/nuorten-rikollisuuden-vahentaminen>

Nuori rikoksen tekijä. Luettavissa: <https://poliisi.fi/nuori-rikoksen-tekija>

Nuorisorangaistus. Luettavissa <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamustyo/nuorisorangaistus.html> / Luettu 9.11.2023.

Pekkarinen, E. 2015. Stadilasipojat, rikokset ja lastensuojelu – Viisi tapaustutkimusta kuudelta vuosikymmeneltä. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisu 86. Luettavissa: https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/stadilaispojat_rikokset_ja_lastensuojelu.pdf

Poliisi 2021. Poliisi on huolestunut lasten ja nuorten huumeiden käytön kasvusta. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/poliisi-on-huolestunut-lasten-ja-nuorten-huumeiden-kayton-kasvusta>

Poliisi 2023. Nuorten epäilyksi tekemät rikokset ovat lisääntyneet merkittävästi alkuvuodesta. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/nuorten-epailyksi-tekemat-rikokset-ovat-lisaantyneet-merkittavasti-alkuvuodesta>

Puttonen, M. 2022. Rikollisuus ei selity ilman geenejä. Helsingin sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/tiede/art-2000008573922.html>

Rikos- ja pakkokeinotilasto. Tilastokeskus 2018. Luettavissa: https://www.stat.fi/til/rpk/2017/13/rpk_2017_13_2018-05-08_fi.pdf

Salminen, A. 2011: Mikä kirjallisuuskatsaus? Vaasan yliopisto. Luettavissa: https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf Luettu 9.11.2023

Sosiaali- ja terveysministeriö. Rikos- ja riita-asioiden sovittelu. Luettavissa: <https://stm.fi/rikos-ja-riita-asioiden-sovittelu>

Syyntakeisuus, alentunut syyntakeisuus ja syyntakeettomuus 2020. Luettavissa: <https://www.opuslex.fi/artikkelit/rikos/syyntakeisuus-alentunut-syyntakeisuus-ja-syyntakeettomuus>

THL. Nuorten päihteiden käyttö ja päihdehäiriöt. Luettavissa: <https://thl.fi/aiheet/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot/nuorten-paihteiden-kaytto-ja-kaytoshairiot>

THL 2023. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2022. Luettavissa: <https://thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/paihteet-ja-riippuvuudet/huumeet/suomalaisten-huumeiden-kaytto-ja-huumeasenteet>

Tolonen, A. 2019. Snapchatissa myydään viinaa ja nuuskaa, ostajina jopa 11-vuotiaita – ”Uskoma-
tonta, että aikuiset eivät tiedä tästä”. YLE. <https://yle.fi/a/3-11037650>

Jäntti, M. 2023 YLE, Takaisin poliisiin, 14.11.2023. Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20059500>